Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237. Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 151. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 12-го ЧЕРВНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 151. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 12, 1952. VOL. LX.

ПРЕЗИДЕНТ У КОНГРЕСІ ЗА ЗАХОПЛЕННЯ СТАЛЕВАРЕНЬ

Вашингтон. — Президент Труман явився особисто на спільним зібранні обидвох конгресових палат з вимогою ухвалити закон для захоплення й керівництва охопленних страйком сталеварень, щоб, після того, уряд міг полагодити страйк і придумати належну платню робітникам, а нагороду підприємцям. Зібрання було скликане за коротким повідомленням в год. 12:30 сполудня у вівторок, щоб вислухати промови президента за відповідний законопроєкт. Президент твердив, що через захоплення підприємств можна буде привернути нормальну продукцію сталі, потрібної для оборони країни, а водночас зберегти право робітників до збірних переговорів в справі підвищення платень. Він признав, що страйк можна наладнати при допомозі закону Тефта-Гартлі, одначе постанови цього закону, на думку президента, є „несправедливі і шкідливі" принаймні в справі наладнання страйку й привернення продукції. Президент покликався теж на вирішення судів, щоб звернутися до Конгресу в цій справі. „На всякий випадок" — казав Труман — „я надіюся, що Конгрес буде діяти швидко. Питання миру й війни висить на волоску, а сталь є важливим чинником у цьому питанні".

ВИСТУП ПРЕЗИДЕНТА В КОНГРЕСІ В СПРАВІ СТАЛІ

Після заломання переговорів для наладнання спору між працедавцями і робітниками в сталевій індустрії, президент Труман виступив в Конгресі у Вашингтоні з домаганням перевести законодавство, яке уповноважнювало б уряд перебрати сталеву індустрію під свою контролю. Президент Труман прохав „негайної акції", заявляючи, що „справа миру або війни залежить від балансу, вітальним елементом в якому є сталь".

Негайно після закінчення спільного зібрання обидвох палат, зібрався Сенат на своє засідання і вирішив 47 голосами проти 32 відкинути домагання президента за ухвалення спеціяльного закону для захоплення підприємств. Крім того 49 голосами проти 30 Сенат ухвалив прохати президента п о к о р и с т а т и с я законом Тефта-Гартлі для заборони страйку на 80 днів і для використання того часу на переговори для наладнання спору за підвищку робітничих платень. Понад те Сенат 68 голосами проти 12 відкинув зголошений законопроєкт сен. Бурнета Р. Мейбанка, який вимагає заборони страйку в важливих підприємствах на 120 днів і дозволює на тимчасове їх захоплення. Палата Репрезентантів негайно вирішить ці справи на своїм засіданні.

АЧЕСОН ПРОХАЄ ДВОПАРТІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ДЛЯ КОНТРАКТІВ З НІМЕЧЧИНОЮ

Вашингтон. — Секретар стейту, Дін Ачесон звернувся до Сенату з проханням негайної ратифікації західно-німецьких мирових контрактів і розширення Північно-Атлантійського Пакту на цю країну полученого з гарантією для Західн. Німеччини. Ачесон заждав згідливої підтримки обидвох великих партій на знак розуміння важливости цих справ в Америці. Він звернув увагу на потребу негайної ратифікації тому, що в Европі панує нервозність з приводу близьких виборів в Америці, а з цим сполучена непевність европейських країн про постійність американської закордонної політики. Крім того, в самій Німеччині витворюється „поважне положення" тому, що помічається відновлення давнього націстичного духа. Відновленню такого настрою можна перешкодити швидкою ратифікацією мирового договору, який піднесуть Німеччину до становища рівноправної держави, а з ним і піддає її під впливи Західного світу, твердив Секретар стейту. — Ці думки висловив Ачесон як перший свідок в сенатській комісії закордонних справ, яка має порекомендувати повному Сенатові ратифікацію згаданих контрактів. До голосування в повному Сенаті може прийти вже найближчого тижня.

Іден думає швидко ратифікувати договір з Німеччиною

Лондон. — Міністер закордонних справ Антоні Іден заявив у палаті послів, що він проситиме парлямент ратифікувати мировий договір з Німеччиною ще перед кінцем червня. Маючи на думці вимоги соціялістичної опозиції, він додав, що з відповіді Совєтів на ноту союзників у справі загальних виборів у Німеччині та її об'єднання, не можна надіятися, що конференція чотирьох в е л и к о д е р ж а в у справі об'єднання Німеччини, якої домагається лейбуристська опозиція, „зможе нас привести до дальшого поступу" в цій справі. Голова опозиції Клемент Атлі не вияснив, як його партія поставиться до справи радифікації, та консерватисти мають запевнену більшість навіть тоді, якби шість членів Ліберальної партії голосували разом з опозицією. Але міністер Іден додав, що становище Англії завжди дозволить на всякі зміни в договорі з Німеччиною, коли б тільки виявилася можливість об'єднання Німеччини. Відповідаючи на запити лейбуриста Анюріна Бевена, заявив Іден, що ратифікація договору з Німеччиною не накладе на Англію нових фінансових тягарів. Він додав, що це „не мала вина, що співпраця з Німеччиною кінчається на річці Ельбі", і що Англія не пропустить жадної нагоди, щоб по „співпрацю поширити далі на схід".

СОВЄТИ ОБСТОЮЮТЬ ОБМЕЖЕННЯ НА ШЛЯХАХ ДО БЕРЛІНА

Берлін. — Ген. Василь Чуйков, совєтський комендант Берліна, заявив вчора, що аліянти не мають жадного права на патрульну контролю комунікаційних шляхів між Західною Німеччиною і Берліном і домагався дальшого припинення всіх намагань такої контролі. Аліянтські патрулі виконували таку службу без будь-якої перешкоди з совєтського боку від часу закінчення блокади Берліна в 1949 році аж до травня ц. р., коли то Совєти почали робити трудноші. Ці військово-поліційні патрулі здовж 110-милевого шляху між Західною Німеччиною і Берліном були призначені на те, щоб в потребі покликати або дати допомогу аліянтським автомашинам, якщо б ті такої допомоги потребували. В своїй вчорашній ноті до американського, британського і французького високих комісарів в Німеччині ген. Чуйков відкинув аліянтський протест в цій справі з 29-го травня. Таке совєтське становище з черги загострює західно - совєтські відносини в Німеччині.

Уряд забороняє експорт сталі до чужинних країн

Вашингтон. — З уваги на розбиття переговорів в справі наладнання страйку сталеварників, діючий директор оборонної мобілізації, д-р Джан Стілман перевів двоєдину конференцію з головами урядових агенцій, що заінтересовані обороною продукцією. Після конференції оголошено комунікат, в якому стверджується неспроможність негайно наладнати страйк, а з цим сполучена загроза недостачі матеріялів для підтримки військової програми. З уваги на таку оповістку, департамент торгівлі, через Бюро Міжнародного Товарообміну, оголосив, що повнотою забороняє експорт всяких сталевих виробів, які мали йти до продуцентів тривалих сталевих виробів за кордоном. Тому, що вже й досі були накладені різні обмеження на експорт сталевих виробів, теперішня заборона, — це тільки викінчення стану, який в цій справі запроєктовано давніше. Роди сталі, яких вивіз заборонений, находяться в списках різних урядових бюр, головно в списку департаменту торгівлі. Заборона не має впливу на вивіз зброї для потреб закордонних держав, заприязнених з ЗДА.

Західно-німецький парлямент заповідає допомогу Берлінові

Бонн, Німеччина. — Парлямент Західно-Німецької Федеративної Республіки ухвалив вчора резолюцію, рекомендуючи урядові дати всю можливу тільки фінансову, господарську і політичну допомогу західному Берлінові, який знову опинився під сильною совєтською загрозою. Резолюцію ухвалено у відповідь на листа західно - берлінського посадника Ернеста Ройтера, який твердить, що він „не просить допомоги для Берліна, але для Німеччини".

Будування домів у занедбаних дільницях в Ню Йорку

Ню Йорк. — У міській управі відбулася церемонія підписання контракту з чотирма будівельними фірмами, яким доручено виконання проєктів будови величезних житлових домів у занедбаних дільницях міста Ню Йорку, в його центральній частині, що зветься Мангеттен. Дотеперішні контракти передбачають побудову домів для шести з половиною тисяч родин ціною 85 мільйонів долярів. Проте існує можливість поширення робіт й підвищення їхніх коштів до 200 мільйонів. Необхідні гроші покриватимуться як з загальнодержавних, так і міських фондів. Нові будинки будуть якнайбільше забезпечені від вогню, озеленені та заосмотрені в усі вимоги житлової гігієни. Нові доми виростуть у чотирьох пунктах міста, а саме: біля мосту Вільямсбург в долині міста, в Гарлемі між західн. відтинками 139 і 142 вулиць, теж у Гарлемі між 132 і 135 вулицями та біля Центрального парку.

Імміграційний закон схвалений Палатою Репрезентантів

Вашингтон. — У Палаті Репрезентантів відбулося голосування над білем Мек Каррена-Волтера, що охоплює приписи імміграції, натуралізації та отримування громадянства ЗДА. Цей закон матиме постійне загальнодержавне значення, у відміну від різних, обмежених часово, приписів звичайного допущення імміграцій, як це є наприклад, у випадку з переміщеними, під час другої світової війни, особами. Після голосування над цим білем у Сенаті, він піде до Білого Дому для затвердження, зглядно для відкликання, поскільки президентові прислуговує право аборови, — „вето". Закон пройшов в Палаті двома третинами, себто безсумнівною більшістю голосів. Проте 53 голоси були подані проти схвалення імігр. закону, подільши погляд республіканського делегата з Ню Йорку Якоба Джевітс, що гостро виступав проти внеску, який, за його думкою, вносить „расові" кривди й різниці релігії та кольору шкіри. Схвалений законопроєкт передбачає допущення до ЗДА річно 154,658 імігрантів з восьмидесяти п'яти країн. Опозиція, під час обговорювання закону в Конгресі, закидала законові протегування деяких країн. Так, в порівнянні з попередніми приписами з 1920 року, теперішній закон передбачає побільшення числа імігрантів з Великої Британії, Ірляндії, Німеччини й ін. північних країн, на некорисіь східньої й південно-східньої Европи.

Перехід комуністів в ЗДА у підпілля

Ню Йорк. — У своєму черговому виступі з свідченнями на процесі провідних комуністів у Ню Йорку, складав свої зізнання Джан Лавтнер, який оповів, як комуністи почали переходити в р. 1948 у підпілля. Свідок, що був урядовцем в Комуністичній партії та інструктором в партійних школах, признав, що він сам допомагав комуністам змінити свою організацію з явної на підпільну. Зокрема він запікувався, щоб перевести на нелегальне становище провідних членів партії, які, за свою партійну діяльність, отримували платню з партійних фондів навіть в 20 тисяч долярів. Особливо законспіровані були працівники друку, з друкарськими машинами й необхідним виряддом. Пляни переходу діячів партії в підпілля, свідок обговорював з одним з комуністичних провідників, Р. Томсоном. Цей провідник сказав свідкові, що в нюйоркському стейті передбачено законспірувати діяльність 30,000 членів партії, що будуть зорганізовані в 3,000 клітинах, по три особи кожна.

ПРИХИЛЬНИКИ ТЕФТА В ПІДГОТУВАННІ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ

Шікаґо. — На зібранні Краєвого Республіканського Комітету для підготови Краєвої Республіканської Конвенції на день 7 липня, вибрано генерала Доґлеса Мек Артура головним промовцем конвенції, не зважаючи на протести п р и х и л ь н и к і в ген. Двайта Д. Айзенгавера. Ген. Мек Артур, повідомлений про це телефонічно, сказав, що це рішення заскочило його несподівано, одначе він його приймає. Комісія для підготування вступних заряджень на конвенції вибрала члена Краєвого Комітету Волтера С. Галланана, одного з керівників кампанії Тефта, тимчасовим предсідником конвенції. Цей обов'язок важливий тому, що саме при вступних заряджениях можна скласти програму опанування конвенційного апарату і мати вплив на делегатів, які мають вирі ш у в а т и, кого настановити кандидатом на президента від партії. Дальшим важливим осягом в плянах організації конвенції є назначення Тефтового прихильника, сен. ....-джіна Д. Міллікіна, тимчасовим головою резолюційної комісії, яка має за обов'язок скласти плятформу партії і піддати її під вирішення конвенції. Кандидатуру Міллікіна доручив голова Краєвого Комітету Иай Джордж Иабріелсон, а це вказує на настрій серед членів цілого комітету у відношенні до кандидатури Тефта.

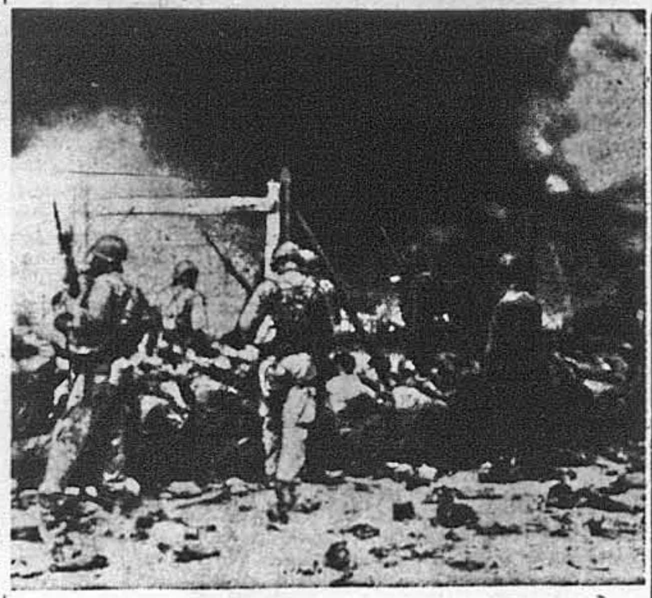
„Університет на воді" відпливає в Европу

Ню Йорк. — „Плавучий" університет, зарестрований в перевозових колах як 12,000-тоновий корабель Неллі, виплив з нюйоркської пристані з 800 студентами й учителями на 90-денну подорож по Атлантику до країн Західної Европи й Близького Сходу. Студенти проведуть т а к и м способом вакації сполучені з наукою. Корабель буде затримуватися в п р и с т а н я х, щоб дати нагоду студентам вийти на берег і, по змозі брати участь в різних з'їздах та зібраннях, які заплановані на такий час. Іде головно про порозуміння з чужинними університетськими студентами. У прогульці бере участь 24 співаків з університету Колґейт, які перейдуть Европу з артистичною програмою. Видатки перевозу обчислені від $140 до $160 в один бік. Одначе усі видатки разом досягнуть висоти $700 на одну особу.

Засідання Виконного Органу і Президії УНРади

Авґсбурґ, Німеччина. — В днях 20—21 травня під головуванням д-ра С. Барана відбулося чергове засідання Виконного Органу, а 27 травня — засідання Президії УНРади під головуванням І. Багряного. На обох засіданнях розглянуто багато актуальних питань з різних ділянок внутрішньої і зовнішньої політики та прийнято ряд важливих рішень. Зокрема устійнено загальний плян праці Виконного Органу, пристосований до обмежених фінансових засобів, а термін скликання пленарної Сесії УНРади постановлено перевести на осінь цього року. (Укр. Інформ. Бюро).

ГЕН. КЛАРК УЗАЛЕЖНЮЄ ДАЛЬШІ ПЕРЕГОВОРИ В КОРЕЇ ВІД ЧЕРВОНИХ

ПАЦИФІКАЦІЯ ПОЛОНЕНИХ НА КОДЖЕ

Після того, як коло 6,000 червоних полонених в одному з таборів на острові Кодже відкинули, під натиском своїх червоних лідерів, ультимат аліянтського командування, щоб мирно і добровільно залишити табор та перейти до кількох менших забудовань, аліянтська військова сторожа багнетами і вогнеметами та слізними бомбами заставила їх до послуху, при чому 30 полонених було вбитих а біля 100 поранених. Червоні „вожді" були перші, що поклались лицем до землі, хоча інших за спроби здачі казали вбивати. На фото: ще в димі зі спалених бараків полонені збираються і присідають з заложеними за шию руками, здаючись аліянтській військовій сторожі.

Токіо. — Аліянтський головний командант на Далекому Сході, ген. Марк Кларк, заявив вчора, що він не бачить жадного глузду продовжувати щоденно наради в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї, якщо жадна зі сторін не має ніякої нової пропозиції. Ген. Кларк склав цю заяву у відповідь на протест комуністичного командування проти перервання нарад в Панмунджом на три дні аліянтською делегацією під проводом ген. Гаррісона. Ген. Кларк при цій нагоді дав теж комуністам виразно до зрозуміння, що аліянти в жадному разі не відступлять від свого теперішнього становища щодо виключно добровільної репатріяції полонених та що вони не думають щоденно вислухувати пропагандивних комуністичних промов про аліянтські „знущання" та „варварства" в поведінці з полоненими. Узалежнюючи дальші наради від становища комуністів та від їх нових пропозицій, ген. Кларк запевнив, що аліянтська делегація завжди буде „під рукою", якщо комуністи матимуть щонебудь нового. Нормальні щоденні наради перервав минулої суботи ген. Гаррісон, голова аліянтської делегації, вияснивши комуністам, що він робить це з метою, щоб дати їм більше часу обміркувати ситуацію та прийти на конференцію з конкретними позитивними пропозиціями, замість пропагандивних обвинувачень. Майже в тому самому часі, коли ген. Кларк проголосив свою відповідь на комуністичний протест, очолювана ген. Гаррісоном аліянтська делегація вже знову сиділа на нарадах з комуністичними представниками в Панмунджом.

Червоні полонені плянували захоплення острова Кодже

Кодже, Корея. — Аліянтські війська, що зламали спротив полонених комуністичних фанатиків, почали розбивати величезні табори полонених на острові Кодже на багато менших, відкрили при цій нагоді таємні комуністичні пляни, з яких виходить, що ці полонені завершували вже підготовку до захоплення контролі над цілим островом. В таборі, в якому були приміщені комуністичні лідери, — знайдено подрібну мапу острова з прецизно зазначеними аліянтськими в і й с ь к о в и м и стійками, яких комуністи збиралися заскочити, діставшись до них приготовлюваними вже тунелями. Проте, червоні не мали часу здійснити свого пляну, бо вчора почалася акція для переорганізації їхніх приміщень. Цю акцію розпочато з того самого табору, в якому був раніше схоплений попередній аліянтський командант острова, ген. Додд. Під час акції 30 комуністів було вбитих і коло 100 поранених. При цьому інтересно, що комуністичні „вожді", які заставили полонених до спротиву, самі перші поклались лицем до землі, здаючись в руки сторожі. Вояків, які ходили здатись перед ними, вони казали вбивати ножами або палицями. Зламавши комуністичний спротив в тому одному таборі, інші почали виконувати доручення сторожі без будь-якого спротиву. В одному з дальших таборів аліянти відкрили одинадцять страшно змасакрованих трупів полонених, яких вбили їхні комуністичні товариші.

Ген. Кларк в конечності бамбардував би Китай

Токіо. — Ген. Марк Кларк, аліянтський командант на Далекому Сході, заявив вчора, що він був би за тим, щоби аліянтська авіяція бомбардувала воєнні бази в Китаю, якщо б комуністи зірвали переговори та відновили воєнні дії в Кореї, кидаючи до акції своїх 2,000 літаків, стаціонованих на базах в Манджурії. Ген. Кларк твердив, що на випадок відновлення повної військової акції в Кореї аліянтська поведінка залежатиме від поведінки червоних. Він вважає, що коли зі свого боку не обмежувались у веденні війни до корейської „території", то теж для аліянтів не буде б причини це робити. Ген. Кларк знову підкреслив, що впродовж однорічного застою на фронті під час переговорів — червоні майже подвоїли свою військову силу в Кореї, хоча тепер ще не має жадних конкретних ознак, що вони приготовляються до наступу.

Тульонські робітники комуністичними шпигами

Париж. — Міністер державної оборони заявив, що шпигунська зграя в Тульоні не мала в своїх руках важливих державних таємних документів. Та військові і цивільні власті у Тульоні заявили, що слідство в цій афері призвело до арештування шістьох робітників та зайняття багатьох документів, які свідчать, що комуністи керовані юнії далеко виходили поза свої статутові завдання. Робітник Рене Мейси, залізнодорожник у Сент Рафаель, признався на допиті, що його зверхники в юнії казали йому доносити щомісячно про рух французьких військ, які відпливають з Тульону до Індо-Китаю.

СОВЄТИ ВІДКИДАЮТЬ ПЛЯН НА ОБМЕЖЕННЯ ВІЙСЬКА

Об'єднані Нації, Н. Й. — Досі совєтський представник до ОН Яків А. Малік мовчав у справі пропозиції ЗДА, Англії і Франції обмежити військові сили великодержав у той спосіб, щоб прийти до рівноваги між двома ворожими сторонами, бо, згідно з цим пляном, ЗДА, Англія і Франція мали б 3 мільйони війська а Совєти і Червоний Китай мали б мати також три мільйони. Малік гостро критикував цей плян союзників та називав його обманом і облудою, бо ЗДА при помочі цього пляну задумують збільшити свої війська у відношенні до Совєтів та не пропонують зменшити свої повітряні сили, що найбільші у світі. Совєтському представникові відповідав представник ЗДА Бенджемін Коген, що виголосив найбільш сердиту промову, в якій закинув Малікові, що він злонамірно фальшує плян союзників. Пан Коген заявив, що плян зменшення військових сил обіймає всі проблеми, що відносяться до озброєння, — отже також справу літунства, атомової бомби та бактеріологічної війни, і навіть питання підводних сил. Коген був „несамовитий", коли говорив про „потворні" совєтські обвинувачення ЗДА в справі бактеріологічної війни в Кореї. Це становище Совєтів нагадує йому повне ненависти становище Гітлера, коли той приготовлявся до окупації Чех у Мюнхені. ЗДА, заявив Коген, ніколи не задоволяться „совєтською паперовою заявою" в справі атомового розброєння.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on May 29, 1952 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ АЙЗЕНГАВЕРА

Айзенгавер — це сьогодні вже не тільки ім'я одного з найвидатніших американських генералів і полководців, але й поняття, з яким нерозривно зв'язаний аліянтський похід до перемоги над Гітлером в Европі під час другої світової війни, та організація західної оборони в Европі проти нової загрози, цим разом з боку комуноросійського червоного фашизму. Великі часи вимагають і видвигають великі індивідуальності, до яких без сумніву належить Двайт Айзенгавер, що в уніформі п'ять-зіркового генерала був головним архітектом аліянтської перемоги і теперішньої аліянтської оборони, а скинувши військовий однострій перед двома тижнями, став знову „звичайним громадянином", якого видвигається тепер як кандидата на найвищий пост президента Злучених Держав.

Вже з цих міркувань ми радо скористали з запрошення та взяли участь в конференції Айзенгавера з пресою, яка відбулася минулої п'ятниці. Це була друга з черги пресова конференція Айзенгавера від часу, як він вернувся з Европи, скинув військову уніформу та став „звичайним громадянином", щоб кандидувати на становище президента країни. І хоча Айзенгавер відомий найширшим колам не тільки американського загалу, але й міжнародної публіки з безчисленних інших конференцій і виступів, проте на цій конференції його індивідуальність могла найкраще проявитися. Це з різних причин. По-перше, на ній виступав Айзенгавер не як генерал і не як командант, ані навіть не як президент Колумбійського університету, але виключно як „приватний громадянин" та кандидат на президента.

В чому проявилась найбільше індивідуальність Айзенгавера? Американські пресові конференції це установа, з якою не легко дати собі раду. Там треба рахуватися з найбільш несподіваними запитами і рівночасно треба рахуватися з кожним словом відповіді. На такій конференції немає жадних обмежень, за виїмком часу. Все, що там сказане, опісля блискавкою розходиться і на всі лади коментується. Часом мається враження, що полководцеві легше виграти велику битву, ніж дати собі раду з добре виміряними словними стрілами пресових представників.

В конференції, про яку мова, взяло участь понад 200 представників преси і радія. За їхніми кріслами були розставлені численні телевізійні та фільмові апарати, а при мовниці, призначеній для Айзенгавера та приміщеній під великим зоряним прапором, були розставлені звичайні і радієві голосники. На залі не було ані одної уніформованої людини і Айзенгавер увійшов теж тільки в товаристві кількох своїх цивільних, або щонайменше по-цивільному одягнених приятелів. Він зі „свого власного права" склав коротку заяву відносно теперішнього політичного положення та його виглядів. Він твердив, що перед і під час та після його повороту його засипували порадами, щоб він був обережний в заявах про мир. Але всупереч тим порадам він говоритиме про мир і він готов зробити все можливе і поїхати в кожне місце, щоб тільки забезпечити Злученим Державам мир і безпеку.

Айзенгавер скінчив і тоді почалась з боку кореспондентів справжня атака запитами. Майже кожний запит зачинався фразою: генерале, що ти зробив би і як ти поступив би в такій та іншій справі, якщо б тебе вибрали президентом. Власне у відповідях на запити найбільше проявилась справді небуденна індивідуальність генерала Айзенгавера. На кожний запит він давав негайну відповідь і таку, що не залишала жадного сумніву. В двох чи трьох випадках він одверто признався, що в квестіонованій справі він ще не зорієнтований і тому відповіді не може дати. В жадному випадку Айзенгавер не відповів „якщоб я був президентом" і найвище обходив цю повторювану в запитах фразу в той спосіб, що говорив: „коли б заіснували обставини, про які ви говорите". Він ані разу не назвав будь-якої особи і виразно та незвичайно зручно оминав це в своїх відповідях на запити.

Але під час конференції була заіснувала теж обставина, що не дуже подобалась кореспондентам. Це було тоді, коли вже під кінець конференції д-р Мануел Джозефсон з Чедні Пресс запитав про зв'язок генерала із засудженим Алджіром Гіссом. Тоді Айзенгавер спалахнув, та відступивши від голосника вже направду генеральським тоном запитав: „Що він говорить? Хто цей чоловік?" Але після того швидко опанувався, заявляючи цілком спокійно, що він не вважає за потрібне обороняти себе перед закидами симпатій з „комунізмом або будь-яким іншим фашизмом".

Власне небуденна індивідуальність Айзенгавера здобула підтримку його кандидатури з боку великої частини преси та видатних і відповідальних американських лідерів. Проте, президента Злучених Держав вибирають народні маси.

НАШІ РАДІОПРОГРАМИ

Недавно Український Конгресовий Комітет подав листу українських радіоавдицій, що співдіють з УКК на терені ЗДА. Приємно ствердити, що сітка українських радіоавдицій вже досить міцна й розбудована, тому не від речі було б вирізнити проблему приватних передач українською мовою.

Цеї проблеми не знають, напевно, українські громади в інших країнах, де радіо напів або й зовсім монополізоване державою, тому доступ на хвилі етеру там не такий простий і легкий як в ЗДА. Для людини, що звикла роками до радіо як рупора урядової пропаґанди і просіяної інформації, як до засобу, що його пильно береже держава, не допускаючи жадних приватних втручань і відхилень, — практика приватного винайму передач видається чимсь незвичайним, фантастичним. Але Америка — країна різних можливостей, і одна з цих можливостей стала перед нами зовсім несподівано — можливість, щоб і українське вільне слово прорвалося на хвилі етеру, щоб наше упослідження на цьому відтинку минуло.

Кілька десятків років радієвих передач між війнами і тепер показують, що цю незвичайну і єдину можливість використовували ми й використовуємо далі дуже мізерно. Все, що зроблено досі, завдячуємо переважно приватній ініціятиві поодиноких людей, що взялися до радіопередач з різних спонук, в основі комерційних, та ведуть їх з різним успіхом. Критичні голоси, що підносилися в пресі з приводу стану наших радіопрограм, відзначували подекуди фатально низький рівень передач. До діла бралися люди, часто без елементарного знання техніки радієвих передач, без належної культури слова. На хвилі етеру прорвалася не дзвінка, мелодійна мова, а скучні, недоладно зложені комерційні реклями, голошені діялектами-жарґонами, переплітані награнням випадкових пісень. Тільки декілька радіопрограм, опинившись у фахових руках та згуртувавши біля себе солідний ансамбль — станули на належному бездоганному поземі.

Але мізерія українських радіопередач виявляється не тільки у формі, але і в скількості чи там частоті передач. Якщо кількість радіопередач різних національних груп в ЗДА є показником їх чисельности, організованости і сили, тоді українська громада займе останнє місце, хоч, наприклад, у ділянці преси вона не так то вже й відстає.

Щоденні, систематичні радіопередачі в жидівській, польській, італійській, німецькій, еспанській, чеській, литовській і ін. мовах — це нормальне явище. У порівнянні з ними півгодинні чи годинні українські програми, звичайно по суботам і неділям, — це все, на що жде український слухач увесь тиждень. Коли ж до того додати вбогість цих передач, тоді картина постає направду невесела.

Безперечно, одною з причин цього стану наша економічна слабкість, брак більшого числа наших бизнесменів й підприємств, які б дали змогу втримати радіопередачі. Але ще більшою мірою це наслідок безпляновости нашої праці взагалі, про що знаменито висловився вже на сторінках „Свободи" В. Приходько. В інтересі всіх українських організацій і установ на терені ЗДА є підтримувти і продовжувати зв'язок американських українців з українським життям, мовою, культурою, бо з відходом кожного дальшого покоління загрожене існування цих організацій й установ. Але заходи в цьому напрямі незначні й недостатні. Маємо видання англійською мовою для тут уже родженої молоді, є тут і там кілька українських приватних шкіл, садочків, вакаційних осель, є вечірні курси, де наша молодь чує українське слово. Зроблено і робиться багато. Але пропускається одну, мабуть найбільшу нагоду донести якнайдалі і якнайчастіше українське слово — пропускається належно поставлені українські радіопередачі.

Тут мабуть лежить і розгадка цього феномену, чому тут роджена українська молодь так швидко відходить від свого, а прим. італійці, поляки, еспанці, піддані тим же самим асиміляційним процесам, зберігають свою мову і свідомість свого походження. Вони чують щоденно, систематично рідне слово з радієвого голосника, слухають вісток зі світу, фейлетонів, промов визначних людей, слухають улюблені пісні з країни їх батьків. У їх мові ведуться дотепні гутірки для дітей і глибокі, приятельські життьові поради для старших, листування, випадки в громаді, прохання допомоги. Наслідки очевидні. Основне: так психологічно леґалізуються в душі молоді друга мова побіч англійської як однаково досконала, культурна і гарна. Непомітно плекається почування любови до країни батьків, патріотизм. Так з року в рік, з покоління в покоління.

Кільканадцять українських радіопрограм на терені ЗДА здобули вже за час свого існування багатий досвід. Треба вірити, що декотрі з них перейдуть під вмілим керівництвом на щоденну різнородну передачу, якою втішаються інші національні групи. Щоденні українські радіопередачі в кількох більших скупченнях української еміґрації в ЗДА — це для нормального розвитку цих громад і їхнгої майбутности — перша необхідність.

I. С-ій

Іван Кедрин

Українсько-жидівська сучасність в тіні минулого

I.

На теперішніх українсько-жидівських взаєминах тяжить та сама гіпотека, що на взаєминах багатьох інших розсварених націй: гріхи їхнього минулого. Різниця та, що коли інші народи керуються у своїй актуальній політиці тими єдиними політичними категоріями, якими є інтерес і доцільність з погляду саме теперешности і будучности, то над українсько-жидівськими взаєминами панує всевладна минувшина. Можна твердити, що українсько-жидівські взаємини є сьогодні найгірші зпосеред усіх міжнаціональних конфліктів, бо ж навіть у взаєминах між німцями й жидами, в кілька років після найбільшої в історії світу, пляново обдуманої і з диявольською прецизністю переведеної різні коло 5-ти мільйонів жидів, — німецький канцлер офіційно проголошує потребу замирення на плятформі відшкодування жидам бодай їхніх матеріяльних страт, і по жидівському боці також, всупереч безкомпромісовим голосам, знайшлись офіційні речники такої концепції. Ведуться переговори, вони покищо не мають успіху, але в принципі обидві сторони погоджуються щодо самої концепції і щодо потреби поправи взаємин та щодо плятформи, яка практично її вможливила б. Бо навіть у польсько-українських взаєминах, затроєних кількасотлітнім минулим та й теперішніми офіційними польськими претенсіями до української етнічної території, є вже познаки певної поправи, бо знаходяться Лободовські, що відриваються від отих претенсій, проповідуючи плятформу компромісу, і знаходяться вже й відповідальні політичні діячі, що бачать потребу виходу із сліпої вулиці, — потребу бодай шукати такий вихід, а не пертися щораз далі в сліпий закуток. Нічого й казати про відносини між такими двома націями, обтяженими кривавою багато-віковою гіпотекою, як німці й французи.

В українсько-жидівських відносинах минувшина грає завжди ще домінуючу ролю, і то минувшина, бачена виключно тільки під кутом зла. З українського боку появлялися і появляються статті й критично-аналітичні розправи на тему позитивів в минулому українського й жидівського народів, — про жидівську тематику в українській літературі (Франко, Коцюбинський, Винниченко й ін.), про жидівських старшин в УГА (Розенберґ-Чорній, д-р Савовер, Яків Насс), про цілий ряд жидів, що стали українськими письменниками (Первомайський, Кулик, Курило й ін.), про політичну співпрацю жидів і українців в Західній Україні і за часів Австрії і навіть в р.р. 1919-39 (виборчі бльоки, піддержування українцями деяких жидівських кандидатур проти поляків та, з другого боку, піддержування жидами української державности ЗУНР). З українського боку насвітлена вже десять докладно політика Центральної Ради у відношенні до жидів (національно-персональна автономія, міністерство жидівських справ, жиди в уряді УНР, роля Красного, Гольдельмана і живучого та активного діяча тої міри, як А. Д. Марґолін). Повторяємо — українці раз-у-раз виявляють добру волю впливати на атмосферу відносин із жидами підкреслюванням світлих, позитивних і конструктивних моментів у культурі і політиці обох народів в минулому, зате по жидівському боці ми назверх таких проявів не бачимо. Це не значить, що треба взагалі кидати завісу на все наше взаємне минуле, що треба перекреслювати його, що як щось, що не існувало, не було. Це нісенітниця, бо ніякий нарід не може перекреслювати своєї історії ані вирівати з неї окремі картки. „Чистий стіл", пропаґований на сторінках „Свободи" автором цих рядків, не буде теж так довго, як довго не прочиститься його якраз з отих найбільш засмічених моментів минулого. Ото ж ми не є прихильниками якогось соромливого промовчування минулого. Кажемо тільки, що не можна розглядати його виключно під кутом зла. І коли вже порпатися навіть у давньому минулому, то не можна використовувати студій над отим давнім минулим для завогнювання взаємин у теперішньому і будучому, бо це не має ніякого глузду. І коли знаходяться аналітики історичної минувшини, які відриваються від фанатичної однобокости та, згідно з законами історичної аналізи, не обмежуться до ствердржування самих фактів, що обвинувачували б виключно лише одну сторону, але шукають і за причинами сумних явищ, то треба піддержувати таких учених і таких діячів, а не бити їх за те. Бо хоча поняття історичної об'єктивности є теж дуже релятивне і є навіть погляди, що нема якоїсь одної історичної правди, бо інакше не велись би палкі суперечки між істориками над різними явищами минулого й не існували б різні „історичні школи", — то все ж з погляду добра взаємин між народами, треба виявляти максимум доброї волі у шуканні правди в їх історичному минулому.

Конкретно: Хоча українські політичні й культурні діячі, які говорять тепер про потребу поправи українсько-жидівських взаємин, не виволікають давно-минулої, в нинішніх відносинах абсолютно анахронічної ролі жидів за часів історичної Польщі в Україні, тієї ролі, що ядерно зформульована в народній пісні, повній трагічного змісту, „Іде, іде, Зельман", — то жидівська преса раз-у-раз завертає до часів Хмельниччини, розглядаючи їх виключно під кутом зла, виключно під кутом тодішньої трагедії жидів на Правобережній Україні. Що більше — вона виявляє тенденцію обтяжувати нинішніх українців гріхами наших предків з-перед 300 років із повним промовчуванням тих моментів, які, — не оправдуючи цих наших предків за їхні вчинки — все таки ставили б всю тодішню епоху в іншому світлі. Бо коли ця жидівська історія і публіцистика намагається ставити епоху Хмельниччини в світлі антисемітизму тодішнього козацького українства та проводити нитку того здогадного антисемітизму до часів Проскурівського погрому Семиренка в 1919 році, то це сам засновок фальшивий, який мусить доводити і до фальшивих висновків. Бо 1) Хмельниччина не була рухом антисемітським, тільки визвольницьким, і зверталася не проти жидів, а проти поляків, закінчуючись створенням Козацької Держави, 2) жиди гинули тоді на Правобережжі не тому, що тодішні українці були антисемітами, тільки тому, що опинилися — вже в аспекті соціяльно-економічної структури тодішньої шляхетської Польщі — по одному боці з Польщею і польським станом посідання на Правобережжі. Це така нотерійно-відома історична правда, що признають її і деякі жидівські історики. Вони створюють добру площину для спільних дослідів з українськими істориками, — дослідами над тією добою, що цікавить обидва народи й обидві науки. Наукові досліди мають допомагати політичним і культурним керівникам народів для нормування актуальних взаємин. З цього погляду науковий розгляд навіть українсько-жидівських відносин за козацьких часів, ведений в аспекті доброї волі та спільного інтересу спільно шукати історичну правду, міг би принести користь справі поправи українсько-жидівських відносин тепер і на будуче: підкреслити й осудити по обох сторонах зло, зазначити, де воно було менше, де воно більше, мати цивільну відвагу признатися до помилок, що їх зробили предки з-перед 300 років, відірвати себе від пристрастей, що ними жили предки перед 300 роками. Оце було б „очищування стола".

З приємністю треба ствердити, що деякі жидівські діячі розуміють це і хочуть це робити. З прикрістю треба зазначити, що їх б'ють за це інші. Їх земляки, які все ще не можуть відірватись від чинника виключно лише неґативного настрою і, закидаючи українцям антисемітизм в минулому і сучасному, самі проявляють ту українофобію, яка каламутить наші відносини. Про такий конкретний, дуже характеристичний факт — в наступному числі.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

ХТО РОБИТЬ „УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ" У ВІННИЦІ?,

як повідомляє „Рад. Укр.", „недавно в редакції вінницької обласної газети відкрилась виставка робот місцевого художника М. Кіріллова... обласний відділ у справі мистецтва (завідуючий тов. Ломоносов)... відповідальний секретар спілки художників тов. Шероков...". „Культурну" роблять місцеві кірілови, ломоносови, шіркови, буряки сіють. Ганна Топчій, Хома Ткач, тракторист Молочко, тракторист Коваленко, Хамко, Романко, Шульга, Бойко, Гострий, навіть пригідного буряковсійних справ секретаря Вільшанського ройкому найшли Черченка (прізвища з кореспонденції „Рад. Укр." з 29 квітня).

В. ЧОРНИЙ, В. ВОЛОВОДЮК І В. ШЕВЧУК

з с. Біличин, Барського району Вінницької области, як це каже „Рад. Укр." „просять розповісти про місце Австралії у плянах американського імперіялізму. Задовольняємо їх прохання" і в довшій статті „розповідає". Серед звичайних побрехеньок там є й такі рядки, що їх цікаво прочитати нашим читачам, зокрема в Австралії: „Ціни проти довоєнного рівня збільшились в кілька разів і з кожним днем зростають, все більше погіршуючи і без того злиденний рівень життя трудящих..."

„В. І. ЛЕНІН ПРО КРИВАВИЙ РОЗБІЙНИЦЬКИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ",

під таким наголовком в „Рад. Укр." вміщено майже на цілу сторінку, довшу розправу, а якій говориться:

„Ще в 1923 році Ленін вказував, що результат світової боротьби між капіталізмом і комунізмом залежить кінець-кінцем від того, що Росія, Китай та Індія становлять гіґантську більшість населення і що ця більшість населення з надзвичайною швидкістю втягується в боротьбу за своє визволення. Здійснюються віщі слова Леніна про те, що настає день „...коли індійський, китайський, корейський, японський, персидський, турецький робітник і селянин простягнуть один одному руки і підуть разом на спільну справу визволення" (Твори, том 31, стор. 112)"

Такі „арії" вправляються під „інтродукцію" про „мирне і добросусідське співіснування двох соціяльно - економічних систем" (пригадайте читачу недавнє інтерв'ю Сталіна для американських журналістів).

В другому місці цієї статті подається така наука Леніна: „В. І. Ленін говорив про англо-американський імперіялізм, як про „...найбільш реакційний, найшаленіший англо-американський імперіялізм, який душить всі дрібні і слабі народи" ... (Том 28, ст.166).

„ЗЛОЧИНЕЦЬ".

начальник лісового господарства Харківської области, Федоренко, маючи в Харкові кватирю, використовує під другу кватирю приміщення в Зміївському лісництві і утримує при ній худобу та різну птицю. Зобов'язань по поставках мяса і молока державі тов. Федоренко не виконував. Наказом по міністерству лісового господарства УССР тов. Федоренку за самопостачання оголошено сувору догану..." („Рад. Укр." 8 квітня).

В „соціялістичному раю" і не малим „рибам" бракує, видимо, їсти, коли, „використовуючи службове положення" заводять і корову, і птицю, і поросята.

(За „Українською Думкою", Лондон).

Йосип Сірий

ОКСАНКА

(Спогад з визвольних змагань України)

(2)

Харченко рішив вислідити голуба та застрелити, зі свого штуцера, на вечерю. Він тихо скрадався і пильно вдивлявся в густу листву дерева, аж побачив хвіст птаха. Скинув рушницю до плеча і почав виціловати ... Коли несподівано почув: „Зачекайте!" ... Обернувся і побачив русалку. Білява з чорними бровами, рівно закросніми устами, одягнена, в предчудової роботи вишивану сорочку, з червоно-чорними кратами спідничку, зовсім не була подібна до русалки; це був прекрасний тип української дівчини.

— Не вбивайте, не треба ... хай живе, — промовила лагідним голосом дівчина.

— Де ви тут взялися? — спитав зачудований Харченко.

— Я тут живу.

— Де? В лісі?

— В лісі, на хуторі ... Тут близько ...

— Самі?

— З бабусею.

— Чому не дали мені застрелити голуба?

— А навіщо?

— Була б для вас вечеря ...

— Ми з бабусею не їмо м'яса. Тай пощо його забивати ... Ви ж чули, як він воркотів до своєї голубки, мабуть щось оповідав їй, а ви, забиваючи, не дали б докінчити йому мови ...

— Ви любите птахів.

— Я люблю птахів, звірят, метеликів, бджілок — вони ніколи не роблять мені зла ... Я їх всіх дуже люблю ...

— Чи можу довідатись, як ваше ім'я?

— Оксанка.

— Чи можу глянути на ваш хутір?

— Зайдіть ...

— Дуже дякую! З приємністю.

— Ходіть, покажу вам хутір.

Вони йшли крутою, ледве помітною доріжкою. Оксанка добре знала ліс і всі стежки в ньому. Ліс ставав рідший. Скоро побачили прогалину, а на прогалині невеличку чепурну хату, оточену бузком та черешнями, за хатою тягнувся сад. На призьбі сиділа бабуся і гладила гарного, ясно-рудого, сетера. Зачувши кроки з лісу, — пес насторожився, а побачивши Оксанку, весело загавкав і кинувся їй назустріч та присутність чужого збентежила пса, він відскочив в бік, наїжився і загарчав.

— Цить, Моко! — крикнула Оксанка і погладила пса. — Це свої, цить! При цих словах Моко обнюхав Харченка і заспокоївся.

Харченко почував себе як вояк, якого взято до полону і провадженно невідомо куди. Оксанка мовчала, а Харченко чомусь то не міг відважитись заговорити. Лише тепер заговорила Оксанка.

— Бабусю, привела гостя.

— Гостям завжди раді, — привітно відізвалась бабуся, жінка літ за п'ятдесят, з симпатичними рисами лиця.

— Добридень. Я називаюсь Микола Харченко, поручник Сірої дивізії.

Тут у вас так гарно, як у раю.

— Так, це наш рай ... Я тут живу і відпочиваю душею.

— А знаєте, бабцю, цей пан старшина ... — Оксанка замовкла і завагалась.

Пан поручник хотів нам застрелити голуба, а я не дала ...

— Добре зробила, моя дитино, бо хіба ж пан поручник має що їсти, то навіщо ж забивати невинну Божу птицю, — з лагідною усмішкою зазначила бабуся. Просимо ближче. Сідайте з нами.

Харченко сів.

— В нашому лісі царює Оксанка і вона не позволить зробити, будь-яку кривду мешканцям лісу ... Вона в нас така ... — з цими словами бабуся пестливо погладила личко Оксанки.

— Я не знав, що тут царює така царівна ...

— Ще що вигадайте ... — промовила Оксанка і чомусь лиця покрились рум'янцем.

— Так, так вона в нас така, — тягнула бабця.

— Що бо ви, бабусю, говорите, — соромливо вставила Оксанка.

— Бо так є. Перепрошую, ви, пане ,поручнику, зі Сірої дивізії? — запитала бабця.

— Так. Я сірожупанник.

— Я чула багато про Сіру дивізію. Всі мешканці Володимира і околиці з великою пошаною ставляться до сірожупанців.

— Мені дуже приємно чути про це, ласкава пані, — зазначив Харченко.

— Я добре знаю тягар військової служби, бо чоловік був військовий і син також ... І знаю, що військова праця — неперeливки, а тому дивуюсь, що у вас вояків мається ще час на провадження культурно-освітньої роботи серед населення. Дуже гарно вдались ваші вистави: „На громадській роботі", „Назар Стодоля" та „Бондарівна".

— Наші вояки люблять театр.

— Тим більше корисна його робота, там де не мається постійного театру. Хор маєте чудовий ...

— Мішаний — старшини і козаки.

— Тим краще, тим краще ... А свідомість національна вашого воящтва — подиву гідна.

— Нам дуже приємно чути, що про нас так говорять.

— В наших околицях ще такого війська не було. Дай Боже, щоб таких вояків було якнайбільше на Україні ...

Дмухнув вечірній вітрець. В повітрі почувся запах м'ятки.

Оксанка, стоячи біля бузкового корча, годувала з руки пташок.

З села ледве чутно долітала стрілецька пісня:

„Гей, складімось та по золотому,
Та й купимо коня, гей, та
отаману ..."

Бабця вслухалась в пісню. По хвилі, як би пробудилась з задуми.

— Чи ви не зустрічали, часом, сотника Василя Кобзу?

— Ні, такого прізвища не чув.

— Це мій син, батько Оксанки. Мати Оксанки померла після того, як Оксанка прийшла на світ ... Василь дуже розпачав, він служив в російській армії, а його полк стояв у Володимирі-Волинському. Брав участь у війні, шукав смерти ... Як тільки на Україні почався рух, вступив до Вільного Козацтва, тай досі не маємо про нього чуток ... Бог знає, чи живе ... Чоловік згинув на японській війні, а син ... теж десь пропав.

Оксанка залишилась при мені, я мусіла заступити їй маму і бабу. Спочатку Оксанка училась у Володимирі в гімназії, а коли почалась війна, наш дім згорів і ми переїхали на цей хутір, тай живемо тут. Очевидно, що наука в гімназії тривала не довго, бо вже обставини війни змусили залишити місто і переїхати сюди, так оце вже в дома сама доучую Оксанку.

— Так, війна — то прикра річ, але в світовій завірюсі вдасться визволити Україну.

— Коли б то Господь Милосердний допоміг, щоб хоч довелось вмерти на рідній але вільній землі.

— Не треба вмирати, лише спільними силами змагатись до волі.

— Так, спільними силами ... в спільноті сила ...

Пахли щораз дужче матки. Сонечко сховалось за лісом.

Оксанка попрощала своїх крилатих приятелів і тепер сиділа біля бабусі, уважно прислухаючись до розмови.

(Продовження буде)

Н. Король

Експедиція в Монголії

(Спогад).

Большевикам пєля „суцільної колективізації" забракувало м'яса, шкір на ремінь для взуття армії та навіть хліба. Треба було вміти „комору Европи" — Україну, що годувала своїм хлібом і м'ясом не тільки Росію, але і Европу, за короткий час довести до стану голодної пустині. Тому з'явилась потреба шукати м'яса, шкіри а може навіть і хліба, там, де покищо всенещуча ідея колгоспництва не встигла торкнутись сільського господарства. Це були так звані „народні республіки" Монгольська і Танну-Тувінська. Вирешено було післати наукову експедицію для вивчення клімату та метереології, ґрунтів, фльори, скотарства і насадження хліборобства.

В той час (1933-35 рр.) Монголія ще не була цілковито освоєна большевиками. Вільно ще діяли в Монголії торговельні фрми японські (які побивали своєю дешевизною фірми усіх інших народів), німецькі, англійські, американські, ну, і совєтські. Тому „для охорони від всяких несподіванок" експедиція охоронялась частиною добре озброєних ГПУшників, переодягнених по цивільному.

Будучи нетямущими в торговельних справах і торговельній конкуренції, ми спостерігали, якими способами і методами большевики виганяли з Монголії чужинецькі торговельні фірми. Найдовше одначе, незважаючи на неприховану ворожість большевиків, протримались японці.

Фірми розпродували за безцін, або не покинути зовсім свій крам. Прийшлось і нам вичистити свої гаманці від монгольських „тухриків" (звичайні совєтські рублі з монгольським знаком і гербом збоку). Зголоднівши в Совєтськім Союзі на будь який крам, накупили стільки, що довелося винаймати в Улан-Баторі мешкання для переховування накупленого.

Пізніше при повороті додому в Совєтський Союз всі покупки у нас було сконфісковані на митниці при переїзді Монголо-Сибірського кордону. Нас більш усього цікавило те, що навіть товари совєтського виробу, прекрасної якости, якої ми ніколи не бачили в московських крамницях, тут в Монголії продавали в 30-50 разів дешевше ніж у Москві те ж саме гіршої якости. На митниці на наше здивування всі вироби совєтської індустрії спіткала така ж сама доля як і чужинецькі — вони були теж відібрані. Довго жалкували за втратами і заздрили тим, хто дещо з купленого надягнув на себе — його як воно було трохи вже потерте, не здіймали, але з тількищо одягненого роздягали. Понад вісім місяців ми працювали даремно — майже весь заробіток був витрачений на закуплені речі, які тепер стали власністю митного управління.

Експедиція готова вирушити з Улан-Батора. Перед відїздом з нами захотів „говорити прем'єр-міністер і міністер скотарства і хліборобства". Виявилось, що обидва вони декому з нас знайомі з Москви. Вони, як і усі інші високі державні діячі та урядовці „Монгольської народньої республіки" вихованці московських численних інститутів для народів Сходу, Заходу, Півдня тощо при Комінтерні. Там навчили їх розмовляти по-російськи, напхали їх марксизмом-сталінізмом, прищепили їм не аби яку ненависть до капіталістів та европейців (ніби росіяни азіяти) і після цеї „науки" відіслали назад додому бути вірними погоничами та наглядачами над своїм народом. Всі вони з захопленням і з ентузіязмом згадували час свого життя в Москві, де „було так весело і так багато для розваги театрів, цирків та кін". А тут того мало та поганої якости. Але може удасться знову потрапити до Москви в полпредство (амбасаду). „Ми певні, що при допомозі дорогого Сталіна і великого російського народу — щирого приятеля усіх відсталих і поневолених народів світу", їм удасться в скорім часі свою Монголію і Улан-Батор перетворити теж в культурний оазіс дикої Азії!

Пізніше ці ж самі дітирамби „дорогому Сталіну і великому російському народу — щирому приятелеві відсталих і поневолених народів" доводилось чути не один раз не тільки в Монголії, а навіть в Китаї (Сінґ-Кіянґ, Джунґарія). Пригадуючи тепер оди на честь „великого російського народу" — щирого приятеля" з уст численних представників азійських народів, напрохується самособою питання: як не розуміють цих простих речей ті, хто вважає себе світовими політиками і сподіються, що Мао Цзе Дун може переродитись в югославського Тіта.

В Монголії заступники усіх міністрів були росіяни, рівнож як усі вищі службовці. З місцевих були найнищі службовці та прибиральники приміщень. Те ж саме в армії.

Першу ніч ночували ми в будійськім дацані (монастирі). Монахи прийняли нас досить привітно. Може тому, що нас уряд забезпечив спеціяльним мандатом до свого населення, при командирувавши до експедиції крім того, двох службовців міністерства. Мандат наказував допомогти всіми силами „ученим росіянам, що собою представляють російський наріц — найсердечнішого друга і приятеля монголів". Прийшов дацан — лама (ігумен). На наше здивування він, крім прекрасного знання російської мови і літератури, вільно розмовляв по-німецьки, по-французьки, по-англійськи. Знав добре китайську і японську мови і розмовляв ними як своєю рідною. Знав латинську і старогрецьку мову, деклямував Верґілія і уривки з Іліяди і Одисеї. Прекрасно розумівся на християнстві, як римськім так православнім. Знав також юдейство та мусульманство. Все це у нього мало характер фільософського порівняння без будь-якого вивищування якоїсь релігії. Знав на пам'ять Богослуження православне в славянській мові і католицьке в латинській. Ми уважно слухали старого, час від часу ставлячи йому різні питання. Не зогляділись як було уже далеко за північ — уже світало. Увіходить начальник нашої охорони і брутально перериває розмову. „Ну, шаман, пішов геть спати. Життя ж вам тут як у раю! Ходите та безкарно розсіваєте свою отруту між народом". І виштовхав старого в потилицю за двері. Ми мовчки розійшлися теж спати.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

26-ті роковини смерти Симона Петлюри

були відзначені Нюйорським Відділом Об'єднання б. Вояків-Українців в день 3. травня ц. р. Ширшими Сходинами членів Відділу що на них прибуло теж чимало гостей. Сходини відкрив голова Відділу, полк. Валійський, що привітав присутніх та виголосив коротке вступне слово, в якому підкреслив значення традиційного вже що-річного відсвяткування славної пам'яти Головного Отамана, з нагоди сумних роковин Його смерти.

Пропам'ятне слово виголосив культурно-освітній референт Відділу, ред. І. Кедрин-Рудницький, що на вступі вказав на справжню революцію поглядів українського громадянства на особу Симона Педлюри і його історичну ролю. Від неперебірливої у формі і змісті критики, що інколи переходила в полемічну лайку збоку чималої частини громадянства, оцінка діяльности Симона Петлюри еволюціонувала до призначення Головного Отамана цілим без винятку українським національно-політичним табором, цілим українським народом, як одної з найчільніших і найсвітліших постатей історії України. Це показний приклад, що справжній індивідуальності не шкодить ніяка критика, таксамо, як мірноті не поможе ніяке славословіє: з історичної перспективи правдиве обличчя виринає обмите з намулу гарних чи поганих фраз.

Після перерви, залишившись лиш у власному гурті, Ширші Сходини Відділу займались поточними організаційними справами.

П.

Збори споживчої кооперативи.

На протязі останніх місяців „Українська Кооператива" з відповідальністю уділами в Ню Йорку відбула два звичайні вагальні збори, а це: 16 грудня членам подано звіти за діловий 1950-тий рік, а 13 квітня ц. р. за 1951-ший. Збори прийняли рішення до всіх точок нарад, що є обов'язкові для кожних річних зборів і з вдоволенням підтвердили постійну розвоєву тенденцію кооперативи, яка наступила від двох років завдяки праці д-ра Богдана Коваля.

До нової Управи ввійшли оці громадяни: С. Кікта (голова), М. Головей (книговод), інж. П. Красноніс (секретар), д-р Б. Коваль (торг. справи), інж. О. Гончар (касієр) і члени: Р. Крупка, Д. Кульчицька, д-р Я. Петришин та І. Шепарович. В Контрольній Комісії є проф. І. Паливода (голова), інж. В. Бибик, М. Дзюма, проф. М. Лисогір і д-р М. Шитко.

Нові керівні органи вже приступили до здійснення пляну праці, в якім на цей рік передбачається збільшення числа членів і придбання власних фондів, перенос крамниці до більшого приміщення, відркиття другої крамниці, відзначення в осені п'ятилітнього існовання та інші справи внутрішнього діловодства.

Б.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США
В суботу, 14. червня 1952. о 7-ій год. вечора, в приміщенні Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ) 144 Друга Евеню, Нью Йорк (на розі 9-тої вул., 2-ий пов.)
—: відбудеться :—
ВІДКРИТТЯ І ПЕРШЕ НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ ПРАВНИЧОЇ СЕКЦІЇ УВАН в США
НА ПОРЯДКУ ДНЯ:
1. Вступне слово Голови Управи УВАН в США, проф. М. О. Ветухова. 2. Доповідь Проф. Л. Окіншевича: „Праці комісії історії українського права Всеукраїнської Академії Наук (ВУАН)".
Вступ вільний. Керівництво Секції.

WHICH TELEPHONE CALLS ARE IMPORTANT CALLS?
THEY'RE *ALL* important to 10,500 operators like Mrs. Barbara Yesaitis of New Brunswick who are doing their best to speed every call through swiftly and efficiently, whether it's a defense call, business call, or a social call from a housewife arranging tomorrow's bridge club or ordering groceries for dinner!
Telephone service is good. To keep it good and make it available to more and more people, $1,300,000 in additional construction is going on *every week*—subject only to the availabilities of scarce materials.
NEW JERSEY BELL TELEPHONE COMPANY

УВАГА! АЛЕНТАВН, ПА., И ОКОЛИЦЯ!
УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ПАРАФІЯ ПР. ДІВИ МАРІЇ В АЛЕНТАВНІ, ПА.
—: влаштовує :—
В НЕДІЛЮ, 15. ЧЕРВНЯ (JUNE 15) 1952 Р.
година 2. попол., в парафіяльній галі
ДЕНЬ БАТЬКА
З БАГАТОЮ програмою й смачним українським обідом.
Запрошуємо усіх Українців Алентавна й околиці!

УВАГА! — БРУКЛИН, І ОКОЛИЦЯ!
ТОВАРИСТВО ім. БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО відділ 158 Українського Народного Союзу
обходити буде сорокріччя свого заснування
ВЕЛИКИМ БЕНКЕТОМ
В НЕДІЛЮ, 15. ЧЕРВНЯ 1952 Р.
В ЗАЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ДОМУ
216-218 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Початок в 4-тій годині пополудні.
Все Вельмишановне Громадянство запрошує прибути
Комітет Бенкету.

УВАГА! — БОСТОН І ОКОЛИЦЯ!
ОСЕРЕДОК СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В БОСТОНІ, МАСС.
—: влаштовує :—
В СУБОТУ, 14. ЧЕРВНЯ (JUNE 14) 1952 Р.
В ЗАЛІ ВЕТЕРАН ГОЛЛ, 1151 WASHINGTON ST.
ОСТАННЮ ВЕСНЯНУ ЗАБАВУ
Початок о год. 8. ввечорі. Вступ 75¢.
Добірна оркестра. — Смачний буфет у заряді Сумівок.
Щиро запрошуємо Шановне Громадянство Бостону і околиці. Комітет СУМА.

УКРАЇНЦІ ВИЛИМАНТИКУ И ОКОЛИЦІ!
УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ПАРАФІЯ ЗАПРОШУЄ ВАС НА
ВЕЛИКИЙ ПІКНІК
котрий відбудеться без огляду на погоду
В НЕДІЛЮ, 22. ЧЕРВНЯ (JUNE 22) 1052 Р.
В АМЕРИКАНСЬКОМУ ПЛАСТОВОМУ ТАБОРІ
в гарній околиці в лісі над річкою.
Приготована велика програма з гарною музикою та багатим буфетом. Різні гри для дорослих і дітей. Початок о год. 1-ій. Їхати до кінця KARD ST., бічна PLEASANT ST.

Скрипкова Студія Володимира ЦІСИКА
149 — 2nd Ave., New York, N. Y.
СУБОТА, 14. ЧЕРВНЯ (JUNE 14) 1952 Р.
ЗАЛЯ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ
КОНЦЕРТ УЧНІВ СТУДІЇ
при співучасті учнів фортепіянових студій:
Е. ЧАПЕЛЬСЬКОЇ (нижчі роки)
Р. САВИЦЬКОГО (акомпаніямент)
В програмі сольові та збірні виступи. — Початок о год. 7:30 ввечорі.
НЕДІЛЯ, 15. ЧЕРВНЯ (JUNE 15) 1952 Р.
В ЗАЛІ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ,
СКРИПКОВИЙ РЕЦІТАЛЬ
БОГДАНА СВИНТУХА
В програмі: Кореллі, Брух, Віталі, Дворжак, Мендельзон та інші.
Початок о год. 8:00 ввечорі.

НАУКОВЕ Т-ВО ім. ШЕВЧЕНКА В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
—: влаштовує :—
В НЕДІЛЮ, 15. ЧЕРВНЯ (JUNE 15) 1952 Р.
для вшанування пам'яти померлих недавно в Европі голови НТШ проф. д-ра Зенона Кузелі й дійсного члена НТШ проф. д-ра Івана Зілинського
ПАНАХИДУ
за спокій їх душ в Церкві св. Юрія в Ню Йорку при Сьомій вулиці. Після Панахиди, в приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу, 149 Друга Евеню, І. поверх
ЖАЛІБНІ СХОДИНИ
з промовами, доповідями і спогадами проф. д-ра М. Чубатого, проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького, проф. д-ра К. Кисілевського, проф. д-ра В. Лева і п. д-р Софії Рабій-Карпінської.
Початок Панахиди о год. 12:45. Початок Сходин о год. 1:15.
Запрошується прихильників української науки взяти участь.

ТЕПЕР ПОРА
ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОДОВИХ МЕХАНІКІВ І КУРСИ ЇЗДИ

GR. 7-8951
КУРСИ МЕХАНІКІВ КУРСИ ЇЗДИ АВТАМИ
Постараємося для Вас про еґзамін Лайсенсу. Наші учні дістають дипломи. Помагаємо в одержанню праці. Інструкції в українській і англійській мовах. КУРСИ ДЕННІ, ВЕЧІРНІ і НЕДІЛЬНІ. Інструктори фахівці. Зал. в 1916.
L. TYCHNIEWICZ, директор
Metropolitan Auto School
155 — 2nd Ave., близько 10th St. NEW YORK CITY

УВАГА! — ШІКАҐО И ОКОЛИЦЯ!
ДРАМАТИЧНИЙ ГУРТОК ОСЕРЕДКУ СУМА В ШІКАҐО-ПІВН. під мист. керівн. В. Степового
—: відіграє :—
В СУБОТИ, 14. І 21. ЧЕРВНЯ (JUNE 14 & 21) 1952
В ЗАЛІ ШКОЛИ ШОПЕНА
драму М. Старицького на 5. дій
„ОЙ, НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА Й НА ВЕЧОРНИЦІ
Оркестра Т-ва „Нова Сцена" під кер. проф. Повалячека.
Хор СУМА під кер. Ю. Яримовича. — Танцювальна група під кер. О. Вдовиченка. — Декорації проф. П. Зінченка.
Початок о год. 7:30 ввечорі. — Вступ $1.50, 1.25, 1.00.
Всіх Громадян щиро запрошує Управа.

УВАГА! ФИЛАДЕЛФІЯ И ОКОЛИЦІ!
В НЕДІЛЮ, 15. ЧЕРВНЯ (JUNE 15) 1952 Р.
о годині 3-ій пополудні
У ВЕЛИКІЙ ЗАЛІ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ГОРОЖАН
849-851 Норт Френклин вул., відбудеться
ВЕЛИКЕ ВІЧЕ
українського громадянства м. Филаделфії та околиць
під гаслом:
„УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА ТА ЇЇ БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ"
Доповідь виголосить голова Представництва Виконного Органу УНРади в ЗДА д-р С. Витвицький.
Запрошуємо всіх українців до масової участі в цьому вічі.
Звертаємось також до всіх організацій з проханням стриматись від призначення зборів та імпрез у цей день.
Діловий Громадський Комітет для переведення Віча.

УВАГА! — ПАСЕЙК І ОКОЛИЦІ!
ТОВ. ім. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, ВІД. 42 У. Н. СОЮЗУ
—: улаштовує :—
В НЕДІЛЮ, 15. ЧЕРВНЯ (JUNE 15) 1952 Р.
У ПРЕЗІДЕНТ ПАЛАС,
President St., ріг Паркер Евеню в Passaic, N. J.
ВЕЛИКИЙ ПІКНІК
Початок о 3. год. попол. — Оркестра Б. Гірняка і В. Босого
Смачні перекуски й різні несподіванки.
Запрошуємо всіх до численної участи. У випадку дощу пікнік відбудеться в галі. — Члени Товариства обов'язані прибути на пікнік.
За добру забаву ручить — Забавовий Комітет.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!
УКРАЇНСЬКЕ ДОПОМОГОВЕ ТОВАРИСТВО „ДНІСТЕР"
відділ 361 Українського Народного Союзу
—: влаштовує :—
В НЕДІЛЮ ДНЯ 15 ЧЕРВНЯ (JUNE, 1952)
в MAPLE GROVE PICNIC PARK
46th Ave. and 160th St., FLUSHING, N. Y.
ВЕЛИКИЙ ПІКНІК
Свіжі напитки та перекуски під власним зарядом.
Music by RUSS BINERT and RADIO RECORDING STARLIGHTERS.
Парк відкритий від 10. години рано. Admission 85¢.
Проситься ласкаво членів і члениць Т-ва, як також все Українське Громадянство взяти масову участь. — Управа Товариства, як все, так і тим разом подбає привітати Вас щиро. Управа Т-ва „Дністер".
DIRECTIONS TO THE PARK: From New York City: Take I.R.T. Subway to Grand Central Station, or B.M.T. to Times Square or Queensboro Plaza Station and Change for Flushing Trains. Get off at Main Street Station, then take Rosewood-Jamaica-Hollis or Queens Village Bus No. 26 or No. Q27 Bus. All buses stop at the door. — From Brooklyn: All "L" Trains to Queensboro Plaza Station. Then follow above directions.

ШАНОВНИЙ ЧИТАЧУ!
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ФОНД ВІТАЄ ВАС І ПОВІДОМЛЯЄ: ПРИЙШОВ ЧАС ВИСЛАТИ НАЦІОНАЛЬНИЙ ДАТОК НА БІЖУЧИЙ — 1952 — РІК!
ВИКОРИСТАЙТЕ ГОТОВІ КОВЕРТИ, ЩО ЛЕЖАТЬ У ВАШІЙ ШУФЛЯДІ!
НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ СПРАВИ, АЛЕ ПОМАГАЙТЕ У ПРАЦІ СВОЇХ НАЦІОНАЛЬНИХ УСТАНОВ!
ХТО ВЧАС ДАЄ, — ДВІЧІ ДАЄ!
НАЦІОНАЛЬНИЙ ДАТОК ВИСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ:
UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Office Box 721, Church St. Annex, New York, N. Y.

ДО ВІДОМА КОЛ. ВОЯКІВ 1. УД УНА!
Ініціятивна група кол. вояків 17 УД скликає дня 15. червня 1952 р. о 12. год. дня в залі ОДВУ при 20 St. Mark's Pl. — 8 вул. (між 3. та 2. евеню)
ОСНОВУЮЧІ ЗБОРИ
для оформлення заінкорпорованого „Братства допомоги українцям-воякам-інвалідам 2-ї світової війни ім. БРОДИ".
Прохається всіх зацікавлених, головно кол. вояків, що проживають на терені Ню Йорку та околиці (стейти: Ню Йорк, Ню Джерзі, Конетикат та частинно Пенсилвенія) прибути без запізнень.
Ініціятивна Група.

• РОЗШУКИ •

Бувших п. Професорів і Учнів Української Гімназії в КОЛОМИЇ

Учасників матури в 1922 р., для відзначення річниці прохають подати свої адреси: **Д-р Микола Гнатчук, Інж. Ярослав Зубаль, о. Ярослав Княгиницький, Інж. Евген Кульчицький.** Писати на адресу: **Jaroslaw Zubal, 11307 Conant, Detroit 12, Mich .**

Семен ОЛЕКСІЙ пошукує свого брата **Гната ОЛЕКСІЯ,** сина Івана і Олени з дому Боць, уродженого в селі Головчинець, пов. Чортків (Галичина). Остання відомість в 1938 р. з Chicago, де в тій околиці працював, або мав свою фарму. Хто знає про нього, або він сам, прошу писати на адресу мого знайомого:

J. BEREZNICKI
44 Rankin St., Newark, N. J.

ІВАН ЧАВС, який прибув до ЗДА 17. червня 1949 р., хай негайно зголоситься до канцелярії ЗУАДК на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
45 DeLong Bldg,
Cor. 13th & Chestnut Streets
Philadelphia, Pa.

або до Переселенчого Відділу в Ню Йорку до пані **Анни Курило,** Reception Center UUARC, 11 E. 7th St., New York City. Йдеться про його багаж, якому загрожує ліцитація.

Пошукую **ІВАНА БУГА й МИХАЙЛА СОВТУСА** з с. Довге, пов. Товмач, що виїхали по першій світовій війні до Канади. Шукає Михайло ПРОТАС. Писати:

M. PROTAS
23 Choes Street, Cortland, N. Y.

• БИЗНЕСОВІ НАГОДИ •

САЛЬОН КРАСИ

4 кабінки, — дві для миття волосся. Рент $65. Чудовий бізнес. Існує 12 років. Продається дуже дешево, за $2,850. Причина — недуга властителя.

WILLIAM CHUPA
33 St. Mark's Place, New York City
ORegon 4-5340.

ДОБРА НАГОДА

набути один, два або три акри землі на літнисько, під недільне або цілорічне замешкання. Високе, прегарне, лісисте положення. Доїзд до Trenton, New Brunswick, Sommerville автом до щоденної роботи, а до New York, Philadelphia менше години залізницею. По ближчі інформації пишіть:

"KOSTIWOLA"
Box 173, Hopewell, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ САЛОН КРАСИ

„Сюди наші клієнтки скеровують своїх приятельок!"

Властителі:
Пелягія Хома
Марія Вайх

MAY'S BEAUTY SALON, Inc.
223 Washington Street,
Newark, N. J.
Напроти Bamberger's Dept. Store
Телефон: MA 2-9773

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в пятницю, 13. червня, точно о 7:30 ввечорі, в Гром. Домі. Просимо, щоби всі члени, як один, були присутні, бо секретар буде роздавати дивіденду. — Н. Муляр, предс.; В. Трач, кас.; В. Новак, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76, повідомляє, що місячні збори відбудуться 15. червня в Укр. Централі, 180 Вілям вул. о год. 1. пополудні. Проситься всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають прийти й вирівняти залеглі довги, бо в противному разі, будуть суспендовані. Також є чеки дивіденди до роздачі членам. Секретар не буде роздавати чеків поза зборами. — С. Мриглод, предс.; В. Шеремета, кас.; В. Салабун, секр.

ЕМБРИДЖ, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 276, повідомляє, що місячні збори відбудуться 15. червня о год. 1:30. Проситься членів прийти на час і забрати собі дивіденду, бо вже прийшла. Довгуючі члени проситься вирівняти залеглості, бо наступні збори вже будуть піврічні, так щоб секретар мав час приготовити книжки до контролі. Хто з Вашої родини не є членом нашого Братства, то будьте ласкаві запросити з собою на збори, а ми радо впишемо в члени. — Уряд.

СКРЕНТОН, ПА. — Відділ 123 повідомляє членів відділу, що місячні збори відбудуться 15. червня. Проситься членів прийти і забрати свої чеки дивіденди. — М. Іванцев, предс.; Т. Назар, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Піврічні збори Бр. св. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 14. червня, о год. 7. ввечорі, в домі Громади на Лавренс вул. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів бути присутніми на зборах і забрати чеки дивіденди. Буде звіт контролі за 6 місяців, справа хворих і справа 40-річного ювілею Братства. Ті справи маємо вирішити на піврічних зборах. — І. Жмутин, предс.; І. Сорока, кас.; А. Хромяк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. „Жидачів", від. 393, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 15. червня, о год. 3. пополудні, в домівці „Укр. Чер. Хреста", 423 E. 9. вул. Тому, що зборів не буде в липні і серпні, проситься членів заплатити за 2 місяці вперед, щоби Товариська каса не була змушена платити. Бальові тікети будуть готові для членів, щоб їх розібрати. Маємо важні справи до полагодження. Може будуть дивіденди на зборах. — І. Дубик, предс.; Е. Баланда, кас.; М. Литвин, фін. секр. З. Серафин, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 14. червня, в домівці Укр. Катол. Ветеранів, 33 Іст 7. вул., о годині 8. ввечорі. Проситься всіх членів прийти на означений час, а довгуючих проситься вирівняти свої вкладки. Також будуть роздавані дивіденди від У. Н. Союзу. — І. Малець, секр.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ. — Тов. ім. І. Франка, від. 93, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 15. червня, в год. 10. рано, в галі 59 Central St. Обовязком кожного члена явитись на збори, бо є важні справи до полагодження, як справа Конґресу У.К.К. Буде роздача дивіденди від У. Н. Союзу. — С. Шевчук, предс.; П. Сомик, кас.; П. Бенковський, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, подає до відома, що місячні сходини відбудуться в суботу, 14. червня, о год. 7. ввечорі, в залі Укр. Клюбу при 847 N. Franklin St. На цих зборах члени одержать Союзові дивіденди на 1952 р. З огляду на це, що ці збори є останні перед піврічними, тому просимо всіх довгуючих членів заплатити свої залеглі вкладки, бо в противному разі будуть суспендовані. — В. Василюк, гол.; О. Грималяк, кас.; П. Іваш, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 15. червня, в парафіяльній залі при 74 Геррис Еве., точно в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прибути на ці збори, — будуть важні справи до обговорення і до полагодження. Також на тих зборах будемо роздавати чеки дивіденди від У. Н. Союзу. — І. Кокольський, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 14. червня, о год. 8. ввечорі, в Укр. Прав. Галі, 675 Савт 19. вул. Проситься членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Членам буде роздана дивіденда від У. Н. Союзу. — В. Ткач, предс.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

БАЛТІМОР, МД. — Бр. Пресв. Тройці, від. 320, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. червня, в год. 2-ій пополудні, в У. Н. Домі, 3101 O'Donnell St. Просимо всіх членів прийти на час і вирівняти свої вкладки. Маємо теж інші справи до вирішення. — Г. Шулька, предс.; І. Малко, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в суботу, 14. червня, о год. 8. ввечорі, в У. Н. Домі, 212 Фултон вул. На порядку нарад звіт урядників і контрольної комісії, роздавання дивідендових чеків, принимання нових членів та важні справи до полагодження. — А. Поливчак, предс.; М. Маркович, кас.; П. Остапчук, секр

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 15. червня, в годині 3:30 пополудні. Проситься всіх членів приходити на збори і платити свої вкладки. Також будемо роздавати дивіденди від У. Н. Союзу. — Д. Мушастий, секр.

БОСТОН, МАСС. — Піврічні збори Тов. ім. Е. Коновальця, від. 238, відбудуться в неділю, 15. червня, зараз по відправі, в церковній залі, 136 Arlington Street. Проситься всіх старших і молодіж членів численно прийти, бо є важні справи до вирішення та буде роздача дивідендів. Хто в Союзі більше як два роки той одержить чека. Секретар не буде пересилати чеків поштою. Також буде обговорена справа Союзового пікніку, який має відбутись в парафіяльнім осередку в Іст Бріджводар, Масс. Всі прийдіть на збори. — П. Мороз, гол.; П. Попович, кас.; М. Давискиба, секр.

• НА ПРОДАЖ •

FOR SALE

6 family frame, one apt. vacant. No agents.

M. BOYLAN
319 York St., Jersey City, N. J.

СПРОВАДЖУЄМО ЛЮДЕЙ

Out-of-Zone Displaced Persons, ДІ-ПІ з Англії, Канади, Аргентіни, Бразилії, Австралії

Можуть приїхати тепер скорше на підставі права D.P.Sec. 3(c) РОБИМО для них подання DSP 41-b

На ВИЇЗД до НІМЕЧЧИНИ для НЕ-ГОРОЖАН виробляємо Перміти і Німецькі Візи.

Продаємо білети на Кораблі і ЛІТАКИ

Спроваджуємо НАРЕЧЕНІ з Німеччини, Англії

ВИСИЛАЄМО до ПОЛЬЩІ пачки, лікарства і ПАЧКИ ПЕКАО.

Е. ВІТКОВСЬКИЙ, Нотар

E. S. WITKOWSKI
130 East 7th St.
NEW YORK, N. Y.

Близько Ave. A. Tel.: OR. 4-3652
НАЙСТАРШЕ БЮРО.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Б. Л., Нюарк: В дописі про „Українських лісників в Америці", надрукованому в „Свободі" з 21-го травня через недогляд пропущено в списку складу Виділу прізвище інж. Анатолія Гудзовського.

Н. Н., Сейнт Джозеф та інші: Анонімових статтей, дописей і листів ми ані не друкуємо, ані навіть не розглядаємо, без уваги на їх зміст. Людина, яка пише чи висилає матеріял до Редакції, повинна мати відвагу підписатися, хоча може собі застерегти інкоґніто і матеріяли та дописи підписувати критонімами за виїмком полемічних. Редакція не розглядає матеріялу, якщо вона сама не знає правдивого чи легального прізвища і адреси автора.

Б. К.: Не приймаємо і не використовуємо матеріялів, писаних не-українськими черенками чи буквами. Якщо не маєте української друкарської машинки, краще пишіть виразно рукою.

До всіх, що висилають листи або матеріяли на імена поодиноких співробітників Редакції: Ми вже нераз звертали увагу, що в листуванні загально-редакційному та в пересилці редакційних матеріялів найкраще користуватись тільки адресою Редакції, а не поодиноких редакторів. Проте, до Редакції постійно надходять листи з виразним призначенням для одного або другого співробітника. Часто трапляється, що ці співробітники на деякий час виїжджають, або — як тепер — користають з права відпустки і т. п. Отже такий лист, висланий на ім'я одного або другого редактора, очікує його повороту, якщо його хвилево нема, і тоді дуже часто переслані матеріяли або повідомлення втрачають свою актуальність, подібно, як і справи, в яких він звертається. Тому попереджуємо всіх тих, які пишуть або висилають матеріяли на імена поодиноких редакторів, щоб вони рахувались знаведеними можливостями і не мали претенсій ані до Редакції, ані до поодиноких редакторів.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ПОДЯКА

Складаю найщирішу подяку Вп. Панові Др. СУШКОВІ (Ню Йорк, 64 E. 7. вул.) за вилікування мене з довголітної недуги.

О. КУНОВСЬКА.
Сафери, Н. Й., травень 1952.

УВАГА! ГРОМАДЯНИ!

DUNLEY HAT SHOP
14 Saint Marks Place
NEW YORK, N. Y.

має на складі НОВІ ІМПОРТОВАНІ КАПЕЛЮХИ по найнижчій ціні, — солом'яні, панами та легкі фільцові на літо.

Дальше пригадуємо, що маємо відділ МУЖЕСЬКОЇ ҐАЛЯНТЕРІЇ, а саме: першої якости сорочки, спортові сорочки з короткими рукавами, дощевики, піжами знаної марки: "Jayson", "Fruit of the Loom" і "Reis"

Просимо зайти і переконатись про високу якість матеріяльну та низьку фабричну ціну! — — — — — — Говоримо по українськи.

Слухайте наші оголошення по радіо-програмі п. Мельника кожної неділі між 7—8 год. рано на хвилях 1480, (станція WHOM).

Отворено щоденно до 8:30 веч., в п'ятниці і суботи до 10:00

DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARKS PLACE, (Іст 8. вул., Bet. 2 & 3 Ave.) NEW YORK

Що повинно бути в кожній українській хаті!

(Купите, чи не купите, перечитати можна).

СЕТ ПЛАТІВОК Но. 14 (новий) 12 Платівок і КОЗАЦЬКА ДУМА
Вандуриста СИНОВІЯ ШТОКАЛКИ в додатку.

Ось такі платівки:

Дир. П. УГЛИЦЬКОГО: **Закувала** і **Чумацька Пісня.**
Кум-Бринь і **Їхав Козак.** Хор.
Де згода в родині і **Круглий Танець.**
Через сад виноград. — Вівці мої, вівці. Спів.
Ой, в чистім полі і **Сухая верба.** Спів.
Чари кохання, танґо. — Лярися, танець.
Гречаники, танець — Скочна Коломийка.
Гуцульський козачок і **Коломийка на Дуду.**
Кохання в Черче, — Вальс і **Коломийка.**
Де Дніпро наш. — Верховино. Хор.
По броду, по броду. — Прийди Весно. Спів.
Казала Дівчина. — Ой шумить, шумить. В. Тисяка.

ВСІ ПОВИЩІ ПЛАТІВКИ за **$10.00** і ДУМА (нове вид.) в додатку.
Каталог на всі українські платівки вишлемо даром на бажання.

КНИЖКИ—МИСТЕЦТВО—МУЗИКА

З. Книш: **Дух, що тіло рве до бою** (Про Ю. Головінського) ...... $ 2.00
Г. Голоскевич: **Правописний Словник** (40,000 слів) 4.50
Енциклопедія Українознавства, 3 томи в оправі 45.00
І. Корицький: **Мово Рідна,** Буквар і Читанка (ця книжка повинна находитись в кожній хаті, де є діти) 2.00
Гуменна Д.: Діти Чумацького Шляху, 3 томи 2.25
Кіріяк І.: Сини Землі, повість з життя імігрантів, 3 томи 4.50
Панейко О.: Граматика Укр. Мови (фонетика і морфологія) 2.00
Літературно-Науковий збірник, ч. 1 — 401 сторін 2.00
Наріжний С.: **Українська Еміграція,** понад 700 сторін друку, тисячі ілюстрацій (рідкість) 7.50

МИСТЕЦТВО: Українське Малярство, 15 різних образів найкращих наших артистів в кольорах. Один образ $1.00, всі 15 в гарнім альбомі з поясненнями 7.00
Ручно мальовані Портрети: **Шевченко, Франко, Леся Українка, Петлюра, Коновалець, Чупринка** $11\frac{1}{2}$x$14\frac{1}{2}$), в красках, доброму папері, по 2.50
В'їзд Хмельницького до Київа, 19x26 ...... 1.50
Козаки пишуть лист султанові, 19x26 ...... 1.50
Стінні Календарі, різні українські види, 4 за 1.00
Дядинюк В.: **Володарі Української Доби,** 9 образців в кольорах в альбомі 2.00
Альбом Дядинюка і книжка **Княжа Слава** 2.00
Архипенко А.: **Твори,** люксусова книжка в кольорах і з поясненнями в двох мовах укр. і англ., рідкість, ніхто інший її вже немає. Ціна 4.00
Українське Мистецтво ч. 1 і 2 ...... 3.00

МУЗИКА: 201 Укр. Нар. Пісень, на піяно і голос 2.50
Ліра: Збірник пісень, (360) з нотами, словами і гарними Укр. Нар. Взірцями 2.50
Кошиць А.: **Пісні на хор, міш., муж. і жін., 3 зшитки** 4.00
Лисенко М.: **Десятки Лисенка,** 120 Укр. Нар. Пісень на хор (міш., муж. і жін.) рідкість 7.20
Артимовський: **Запорожець за Дунаєм,** найпопулярніша Укр. Опера. Гарно бачити її на сцені і приємно слухати музику і спів у своїй хаті, (надається на дарунок для своїх і чуж.) 2.50
32 Укр. Пісні, в осібних зшитках, для голосу, піяна, ґітари. Гарно ілюстровані. Одна пісня 15 ц. Всі 32 за 2.00
Співаник УПА з нотами і текстом 2.00

АНГЛІЙСЬКІ СЛОВНИКИ И ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ

Англо-Український Словник, Подвезка, поверх 50,000 слів та виразів (нове видання) 4.50
Українсько-Англійський Словник, д-ра Лева і Вербяного 2.85
Підручник англійської мови проф. Ю. Луцького, нове поправлене видання 2.00
Українсько-Англійська Граматика, — Е. Шклянка 1.50
Англійська Граматика — Ярославченко ...... .25
Курс Англійської Мови на 5 Платівках з поясненнями 5.00
Машинки до писання: Роял, Гермес і інш. (пишіть по інфор.)

10% опусту для тих хто бере більше як за $10.00. Ми поносимо кошти пересилки, хто присилає гроші з замовленням. За C.O.D. 60 ц. дорожче. Як буваєте в Ню Йорку, вступіть до СУРМИ. Як ні, то пишіть:

Surma Book and Music Co.
11 EAST 7th STREET, NEW YORK 3, N. Y.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА.

• ОКУЛІСТ •

ВСЯКІ ХВОРОБИ ОЧЕЙ
лікує спеціяліст — окуліст
Д-р ОСИП ЖАБНЕР
Години принять:
Середа, четвер, пятниця, субота від 10-12, та понеділок, середа, пятниця від 6-8.
35 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Tel.: OR. 4-8038

• РІЗНІ ОГОЛОШЕННЯ •

Заінтересованим Друзям мій тел.: Клівленд, TOwer 1-4441
М. Сениця.

• Книжки-Журнали-Картки •

ПЕРШИЙ РАЗ В ІСТОРІЇ
ВИЙШЛА (на платівці)
ціла козацька дума про
МАРУСЮ БОГУСЛАВКУ,
як її співали Укр. Козаки в 16-тім столітті. Наспівав і сам нагрáв
Бандурист
СИНОВІЙ ШТОКАЛКО.

Хочете її почути, зайдіть до Сурми або пишіть по спеціяльний каталог на платівки.

SURMA
11 E. 7th St., New York 3, N. Y.

• Професійні оголошення •

Dr. S. CHERNOFF
223 — 2nd Ave., (Cor. 14th St.) N.Y.C.
Tel. GRamercy 7-7697
Острі й довгочасні недуги чоловіків і жінок. Шкірні. X-Ray. Роздуття жил лікуємо без операції. Переводимо аналізу крови для супружих дозволів. — **Офісові години: Щодня від 10 рано до 6:45 ввечорі. В неділі від 11 до 1 попол.**

Dr. Med. R. TYLBOR
59 East 3rd St. (коло 2nd Ave.) N.Y.C.
Tel. GRamercy 5-3993
Внутрішні недуги Flouroscopy, X-Ray Electrocardiograph, Analysis. Переводимо аналізу крови для супружих дозволів.
Офісові години: щодня 1-3 і 5-8 p.m.
В неділі від 10-2 попол.

Proc Beauty Salon
Український Сальон Краси
166 Second Ave., N. Y. C.
AL. 4-8675 Near 11th Street

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами
в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ПРАВОПИСНИЙ СЛОВНИК ГОЛОСКЕВИЧА 40,000 слів.
Словник Голоскевича **подає правильні літературні наголоси кожного слова і окремих форм слова.** Словник Г. Голоскевича — це найцінніше джерело вивчення літературної мови. Словник має 450 сторінок дрібного друку. Добрий папір, тверда гарна оправа. Ціна з пересилкою **$4.50.**

„НОВА ПОЧАТКОВА ЧИТАНКА" І. Шклянки. Нове, поправлене видання відомої книжки для навчання дітей. Гарний папір. Тверда оправа. Ціна тільки **$1.40.**

БІБЛІЙНИЙ Богословський Словник прот. Михайловського — $3.50. Сторінок 450. Рідка книга; дуже важна для священослужителів.

Замовлення і гроші надсилати:
ANTON BILOUS, P. O. BOX 201, NEW YORK 2, N. Y.
Замовляючи, подавайте виразно свою адресу!

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА
ДЛЯ ЛЮБИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І МУЗИКИ:
14 НАЙНОВІШИХ ПЛАТІВОК ЗА $10.00. (Наша пересилка).

5 Хорових: **Через поле широкеє. Ой сивая зазуленька.** Хор Проф. Кошиця з 1922 року. (Оригінальний). **Чумацька пісня. Закувала.** Хор П. Углицького. **Кум Бринь. Їхав козак.** Муж. Хор. **Понад садом. Ой на горі та сухий дубик.** Хори жіночі.

5 Танґа, Серенади і найкращі соля: **Через сад виноград. Вівці мої вівці.** Сольо з орх. **С. Крушельницька. Колись дівчино мила. І снилося.** Сольо з орх. **В. Тисяка. Ой там у лісі. Ірчик. І. Слободяна. Гей-го. Було не тужити. Чи справді. Прийде ще час. Винне літо. Осінь.** (Танґа).

4 Найновіші платівки до танцю: **Вальц Згода. Вальц Кохання. Скочна Коломийка. Гоп мої гречаники.** Танець **Ляриса.** Вальц **Чари кохання.** Всі ці платівки за 10 долярів. Принимаємо також доляри Канадійські, Англійські фунти і т. п. Висилаємо Українські Платівки по цілому світу. Жадайте наш Каталог. Пишіть нині:

SURMA BOOK & MUSIC Co.
11 EAST 7th STREET, NEW YORK 3, N. Y.

УКРАЇНСЬКІ ФОНОГРАФІЧНІ РЕКОРДИ

Заходіть або пишіть по українські і другі рекорди. Висилаємо рекорди по цілому світі. Пишіть по катальоґ сьогодня.

FOREIGN RECORD EXCHANGE
2219 W. Chicago Avenue (Dpt. "U") Chicago 22, Ill. U.S.A.

Перевози - - - - - - - - - Далекобіжні
УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕВОЗОВЕ БЮРО
В. Е. БОГАЧЕВСЬКИЙ
335 EAST 6th STREET, NEW YORK 3, N. Y. — TEL. OR. 3-2484

KELVINATOR!

З самого верху — льодівня „Колд-Сіл", — найнеобхіднíша річ для зоморожування у хаті.

Окрема висока поличка для пляшок.

На всю ширину шафки спеціяльне заморожувальне сховище для м'яса.

Охолодження охоплює усю поємність холодильника,—до найнищої полиці.

Ми дамо Вам найвищу, долярову ціну, яка тільки існує в торговлі, — вже нині.

Скора гарантована обслуга всього рефріджерейторного обладнання, домашнього і комерційного, рівнож інсталяція.

Продаж нових, перероблених і відновлених рефреджерейторів на любій струні — AC—DC.

За готівку купуємо вживані рефріджерейтори, тільки такі, що мають відкритий доступ до мотору (відкритий „юнит").

ЮРІЙ СПІГА
Телефон: ORegon 3-4448
$107\frac{1}{2}$ St. Mark's Pl. (E. 8th St.), New York, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 2849. Серед нічної тиші.

„Село спить", шепотів Тарзан. „Коли ти зв'яжеш тубільця, йди до воріт. Тримайсь поза халупами й не роби галасу".

„Нашу зброю поскладали коло ватажкової халупи", він продовжував. „Я спробую її дістати і стрінути тебе біля воріт".

— Тихенько ступаючи, Тарзан проходив через темний табір і обережно зближався до ватажкової